



NORGES HØYESTERETT

Den 9. september 2013 avsa Høyesterett dom i

HR-2013-01892-A, (sak nr. 2013/776), straffesak, anke over dom,

I.
Den offentlige påtalemyndighet (kst. statsadvokat Cecilie Schløsser Møller)

mot

A (advokat John Christian Elden)

II.
A (advokat John Christian Elden)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (kst. statsadvokat Cecilie Schløsser Møller)

STEMMEGIVNING :

- (1) Dommer **Bergsjø**: Saken gjelder straffutmåling for tyveri av mobiltelefoner på offentlig sted – såkalte lommetyverier. Den reiser særlig spørsmål om det generelle straffenivået for slike forbrytelser bør heves på bakgrunn av kriminalitetsutviklingen.
- (2) Politimesteren i Oslo satte 14. januar 2013 rumensk statsborger A under tiltale for overtredelser av straffeloven § 257, jf. § 258 i form av fire tyverier av mobiltelefoner. Hans samboer ble tiltalt for de samme forholdene.
- (3) Oslo tingrett avsa dom i saken 25. januar 2013. For straffekravet mot A lød domsslutningen slik:

"A født 08.05.1978 dømmes for overtredelse av straffeloven § 257 jf 258 til fengsel i 5 – fem – måneder, jf. straffeloven § 62 første ledd.

Varetekt kommer til fradrag med 26 – tjuseks – dager."

- (4) Oslo statsadvokatembeter anket over straffutmålingen til Borgarting lagmannsrett. Lagmannsretten avsa dom 11. mars 2013 med slik domsslutning:
- "Anken forkastes."**
- (5) *Påtalemyndigheten* har anket straffutmålingen til Høyesterett. Det er gjort gjeldende at det er behov for en skjerpning av straffenivået for lommetyverier for å motvirke den uheldige kriminalitetsutviklingen på dette området.
- (6) A har motanket og har blant annet anført at lagmannsrettens utgangspunkt om 50–70 dagers fengsel for ett lommetyveri er for strengt.
- (7) *Jeg er kommet til* at påtalemyndighetens anke fører frem.
- (8) Som jeg allerede har nevnt, gjelder saken straffutmåling for fire tilfeller av grovt tyveri, jf. straffeloven § 257, jf. § 258. Domfelte kom til Norge sammen med sin samboer 25. desember 2012. Allerede dagen etter begikk han det første tyveriet. De øvrige ble utført i perioden frem til 2. januar 2013. I tre av tilfellene stjal han mobiltelefoner av merket iPhone, mens det fjerde tyveriet gjaldt en kopi av en iPhone. Sammen med den ene telefonen stjal domfelte også 200 kroner i kontanter og et gavekort pålydende 500 kroner. Ett av tyveriene ble begått i en klesforretning i Oslo sentrum og de øvrige om bord på busser, også det i Oslo. Det er lagt til grunn at domfelte kom til Norge "for å livnære seg ved lommetyverier".
- (9) Sakens hovedspørsmål er hvilket straffenivå som bør være utgangspunktet for ett lommetyveri av den karakter vi her står overfor. Både tingretten og lagmannsretten har lagt til grunn at nivået i dag ligger på 50–70 dagers fengsel. Forsvareren har reist spørsmål om dette er treffende og har i den forbindelse vist til eldre praksis.
- (10) Som nevnt i tingrettens og lagmannsrettens dommer, har det i rettspraksis skjedd en straffskjerpelse på dette feltet de seneste årene. Dommer som ligger noen år tilbake i tid gir derfor ikke et dekkende bilde av situasjonen i dag. Etter mitt syn har de tidligere instanser gitt en riktig beskrivelse av gjeldende straffenivå etter skjerpelsen. Spørsmålet er om det er grunnlag for å endre dette nivået.
- (11) Påtalemyndigheten har tatt til orde for at nivået bør heves til fengsel i 90–120 dager. For et tilfelle som det foreliggende – der forbrytelsene har et profesjonelt preg og hvor den domfelte søker å livnære seg av tyveriene – mener påtalemyndigheten at utgangspunktet for straffutmålingen må være 120 dagers fengsel. Som begrunnelse er det pekt på at lommetyverier har blitt et sterkt økende problem, særlig i Oslo.
- (12) Før jeg går nærmere inn på dette, bemerker jeg at lommetyverier "er av svært forskjellig karakter", jf. Rt. 2012 side 709 avsnitt 18. Som det heter samme sted, må straffen "utmåles ut fra de konkrete omstendigheter i den enkelte sak". Jeg slutter meg til dette og viker av den grunn tilbake for å angi et normalstraffenivå som gjelder alle typer lommetyverier. Visse profesjonelle tyverier har imidlertid så vidt store likhetstrekk når

det gjelder omfang, gjerningssted, gjennomføringsform og gjerningspersonens modus at det er hensiktsmessig å gi antydninger om hvilket nivå som bør danne utgangspunkt ved straffutmålingen.

- (13) Spørsmålet er så hvor dette nivået bør ligge. Jeg tar utgangspunkt i lagmannsrettens beskrivelse av kriminalitetsbildet på området:

"Lagmannsretten bemerker at lommetyverier ut fra tilgjengelig statistikk er et økende problem, og at dette synes å ha sammenheng med at tilreisende kriminelle har sett seg ut Norge og spesielt Oslo som et attraktivt sted å utøve slik virksomhet."

- (14) Jeg er enig i disse synspunktene. Riktignok viser fremlagt statistikk at antall anmeldelser har gått ned hittil i 2013, noe som kan ha sammenheng med arbeidet til Oslo-politiets innsatsgruppe mot lommetyverier. Omfanget er likevel vesentlig større enn før 2010.

- (15) I sin generelle vurdering har lagmannsretten særlig fremhevet tyveri av lommebøker og mobiltelefoner. Om dette heter det i dommen:

"Profesjonelt utført er dette kriminalitet som er vanskelig å oppklare, og både tyverier av lommebøker og mobiltelefoner kan gi stor økonomisk gevinst. For lommebøker gjelder dette særlig når tyveriet kombineres med såkalt 'PIN-kodesnapping', som gjør det mulig å tappe bank- og kredittkort. I tillegg kommer tap av kontanter og bryderi med å sperre kort og erstatte førerkort og andre identifikasjonsdokumenter. Moderne telefoner er også verdifulle gjenstander, som på grunn av sin størrelse og hvordan de oppbevares er attraktive å stjele. Videre er slike telefoner i realiteten små datamaskiner og kan ha et omfattende innhold av kontaktlister, dokumenter, film og fotografier med mer, som det er svært brydsomt for eieren å miste. Lagmannsretten er på bakgrunn av dette ikke enig med forsvarerne i at tap av mobiltelefon er av bagatellmessig art, og noe som i all hovedsak dekkes gjennom forsikring."

- (16) Jeg slutter meg til dette. Når det særlig gjelder mobiltelefoner, har forsvareren innvendt at teknologiske løsninger som "fjernsletting" og lagring på iCloud gjør at det ikke lenger er så belastende å bli frastjålet slike. Disse metodene for beskyttelse benyttes imidlertid ikke av alle, og det er for øvrig ikke opplyst hvor pålitelige de er. Uavhengig av teknologiske løsninger skaper denne typen tyverier utrygghet for at personlig og sensitivt materiale kommer på avveie og misbrukes. Den som rammes, utsettes videre for store praktiske problemer ved ikke å være kontaktbar en tid og ved at viktige data må regenereres. Mobiltelefoner er ikke bare verdigjenstander, men viktige hjelpemidler i dagliglivet for svært mange borgere. Følgelig kan jeg ikke tiltre forsvarerens innvendinger på dette punkt.

- (17) Ved den nærmere vurderingen av straffenivået har det betydning at det på dette feltet ikke er gitt ny lovgivning for å skjerpe straffene. Lovgiver har heller ikke i forarbeidsuttalelser gitt signaler om at det er ønskelig. Etter mitt syn kan det på den bakgrunn ikke bli tale om en vesentlig heving, men mer om en gradvis utvikling av nivået. Jeg viser her til Rt. 1997 side 1976 (på side 1979), der det heter at "domstolene bør være varsomme med å endre straffenivået i store sprang, men at straffenivået bør tilpasses samfunnsforholdene til enhver tid".

- (18) Vi har i denne saken å gjøre med profesjonelle lommetyverier begått systematisk og med formål å livnære seg av virksomheten. Her skiller forbrytelsene seg klart fra dem som begås mer tilfeldig og leilighetsvis. Disse profesjonelle lommetyveriene er samfunnsskadelige og rammer de fornærmede hardt, ikke minst ved tyveri av avanserte

mobiltelefoner. De begås på offentlig sted hvor mange må ferdes og behovet for trygghet er stort. Etter mitt syn bør det reageres strengt mot slik virksomhet. For denne typen lommetyverier kan et passende utgangspunkt for straffutmålingen være fengsel i 90 dager.

- (19) Konkret skal det i denne saken utmåles straff for fire slike tyverier. Utmålingen må skje ut fra prinsippet i straffeloven § 62 første ledd. Domfelte har tilstått tre av tyveriene. I det ene tilfellet ble han imidlertid tatt på fersk gjerning med den stjalne mobiltelefonen på seg, mens de øvrige telefonene ble funnet på rommet der han bodde. Tilståelsen har derfor ikke i særlig grad bidratt til oppklaring og domfellelse, slik at fradraget i straffen må bli relativt beskjedent. Domfelte har tidligere sonet en dom på tre års fengsel for tyveri i Romania. Selv om dommen ligger så vidt langt tilbake i tid som 1998, legger jeg noe vekt på dette.
- (20) Etter en samlet vurdering har jeg kommet til at straffen bør settes til fengsel i åtte måneder. Domfelte har krav på fradrag for 101 dager i varetekt.
- (21) Jeg stemmer for denne

D O M :

I tingrettens dom gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 8 – åtte – måneder. Varetekt kommer til fradrag med 101 – etthundreogén – dager.

- (22) Dommer **Kallerud:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (23) Dommer **Matheson:** Likeså.
- (24) Dommer **Bull:** Likeså.
- (25) Dommer **Tjomsland:** Likeså.
- (26) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I tingrettens dom gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 8 – åtte – måneder. Varetekt kommer til fradrag med 101 – etthundreogén – dager.

Riktig utskrift bekreftes: